

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

21 decembrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Politică comercială – Regulamentul (CE) nr. 2271/96 – Protecție împotriva efectelor aplicării extraterritoriale a unei legislații adoptate de către o țară terță – Măsuri restrictive luate de Statele Unite ale Americii împotriva Iranului – Sancțiuni secundare adoptate de această țară terță, care împiedică persoane să întrețină, în afara teritoriului său, relații comerciale cu anumite întreprinderi iraniene – Interdicție de a se conforma unei astfel de legislații – Exercitarea unui drept de reziliere ordinară”

În cauza C-124/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Tribunalul Regional Superior Hanseatic din Hamburg, Germania), prin decizia din 2 martie 2020, primită de Curte la 5 martie 2020, în procedura

Bank Melli Iran

împotriva

Telekom Deutschland GmbH,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, doamnele A. Prechal și K. Jürimäe, domnii C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (raportor) și N. Jääskinen, doamna I. Ziemele și domnul J. Passer, președinți de cameră, și domnii M. Ilesič, T. von Danwitz și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: doamna M. Krausenböck, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 23 februarie 2021,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Bank Melli Iran, de T. Wülfig, P. Plath și U. Schrömbges, Rechtsanwälte;
- pentru Telekom Deutschland GmbH, de T. Fischer și M. Blankenheim, Rechtsanwälte;

* Limba de procedură: germana.

- pentru guvernul german, de J. Möller și S. Heimerl, în calitate de agenți;
- pentru guvernul spaniol, de S. Centeno Huerta, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de J. Roberti di Sarsina, A. Biolan și M. Kellerbauer, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 mai 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 5 din Regulamentul (CE) nr. 2271/96 al Consiliului din 22 noiembrie 1996 de protecție împotriva efectelor aplicării extrateritoriale a unei legislații adoptate de către o țară terță, precum și a acțiunilor întemeiate pe aceasta sau care rezultă din aceasta (JO 1996, L 309, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 75), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 37/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2014 (JO 2014, L 18, p. 1), precum și prin Regulamentul delegat (UE) 2018/1100 al Comisiei din 6 iunie 2018, care a modificat anexa la Regulamentul (CE) nr. 2271/96 (JO 2018, L 199 I, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 2271/96”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Bank Melli Iran (denumită în continuare „BMI”), pe de o parte, și Telekom Deutschland GmbH (denumită în continuare „Telekom”), pe de altă parte, în legătură cu validitatea rezilierii contractelor încheiate între aceste două societăți referitoare la furnizarea de servicii de telecomunicații de către Telekom după includerea BMI pe o listă de persoane vizate de un regim de sancțiuni instituit de Statele Unite ale Americii în legătură cu programul nuclear al Iranului, care împiedică în special întreținerea unor relații comerciale în afara teritoriului Statelor Unite cu persoanele respective (denumite în continuare „sancțiuni secundare”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 2271/96

- 3 Primul-al șaselea considerent ale Regulamentului nr. 2271/96 enunță:

„întrucât [Uniunea Europeană] are ca obiectiv inclusiv contribuția la dezvoltarea armonioasă a comerțului mondial și la eliminarea progresivă a restricțiilor la schimburile comerciale internaționale;

întrucât [Uniunea] depune eforturi pentru a realiza cât de mult posibil obiectivul de liberă circulație a capitalurilor între statele membre și țările terțe și, mai ales, eliminarea oricărei restricții asupra investițiilor directe, inclusiv investițiile imobiliare, asupra stabilirii, asupra prestării de servicii financiare sau asupra admiterii de titluri pe piețele de capitaluri;

întrucât o țară terță a promulgat anumite acte cu putere de lege, norme administrative și alte instrumente legislative care vizează reglementarea activităților persoanelor fizice sau juridice din jurisdicția statelor membre;

întrucât, prin aplicarea lor extrateritorială, aceste acte cu putere de lege, norme administrative și alte instrumente legislative încalcă dreptul internațional și împiedică realizarea obiectivelor citate anterior;

întrucât aceste acte cu putere de lege, inclusiv norme administrative și alte instrumente legislative, precum și acțiunile întemeiate pe acestea sau care decurg din acestea afectează sau sunt susceptibile de a afecta ordinea juridică stabilită și lezează interesele [Uniunii] și pe cele ale persoanelor fizice sau juridice care își exercită drepturile în temeiul Tratatului [FUE];

întrucât, în aceste împrejurări excepționale, este necesar a se întreprinde o acțiune la nivelul [Uniunii] pentru a proteja ordinea juridică stabilită, precum și interesele [Uniunii] și ale persoanelor fizice și juridice menționate anterior, în speță prin eliminarea, neutralizarea, blocarea sau contracararea de orice fel a efectelor legislației străine respective”

4 Articolul 1 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Prezentul regulament are drept scop asigurarea protecției împotriva aplicării extrateritoriale a actelor cu putere de lege citate în anexă, inclusiv norme administrative și alte instrumente legislative, și împotriva acțiunilor bazate pe ele sau care decurg din acestea, precum și contracararea efectelor, atunci când această aplicare afectează interesele persoanelor menționate la articolul 11, implicate în comerțul internațional și/sau mișcări de capital și activități comerciale conexe între [Uniune] și țări terțe.”

5 Articolul 4 din regulamentul menționat prevede:

„Nicio hotărâre a vreunei instanțe de judecată sau autorități administrative din afara [Uniunii] care pune în vigoare, direct sau indirect, actele cu putere de lege citate în anexă sau acțiunile întemeiate pe acestea sau care decurg din acestea nu este recunoscută și nu poate fi executată în niciun fel.”

6 Potrivit articolului 5 din același regulament:

„Nicio persoană menționată la articolul 11 nu se conformează, direct sau prin filială sau intermediar, activ sau prin omisiune voită, dispozițiilor sau interdicțiilor, inclusiv somațiilor unor instanțe de judecată străine, întemeiate pe sau care rezultă, direct sau indirect, din actele cu putere de lege precizate în anexă sau pe acțiunile întemeiate pe acestea sau care decurg din acestea.

Conform procedurilor prevăzute în articolele 7 și 8, o persoană poate fi autorizată să se conformeze integral sau parțial dispozițiilor sau interdicțiilor citate în măsura în care nerespectarea acestora ar leza în mod grav interesele sale sau pe cele ale [Uniunii]. Criteriile pentru aplicarea prezentei dispoziții sunt fixate după procedura prevăzută în articolul 8. Atunci când există suficiente dovezi pentru a stabili că nerespectarea dispozițiilor și interdicțiilor citate ar provoca o daună gravă unei persoane fizice sau juridice, Comisia [Europeană] supune prompt comitetului vizat în articolul 8 un proiect de măsuri adecvate ce trebuie luate în sensul prezentului regulament.”

7 Articolul 6 primul și al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 prevede:

„Orice persoană menționată la articolul 11, care exercită o activitate menționată la articolul 1, este îndreptățită să obțină orice despăgubiri, inclusiv cheltuieli de judecată, datorate pentru orice daună

care i-a fost adusă în urma aplicării actelor cu putere de lege citate în anexă sau a acțiunilor întemeiate pe acestea sau care decurg din acestea.

Despăgubirea poate fi obținută de la persoana fizică sau juridică sau de la oricare altă entitate care a produs dauna, sau de la oricare altă persoană care acționează în numele său sau în calitate de intermediar.”

8 Articolul 7 literele (b) și (d) din acest regulament prevede:

„În sensul aplicării prezentului regulament, Comisia:

[...]

(b) acordă autorizații în condițiile enunțate în articolul 5 și, când stabilește termenele acordate comitetului pentru a-și da avizul, ține cont pe deplin de termenele de respectat de către persoanele care trebuie să facă obiectul unei autorizații;

[...]

(d) publică în *Jurnalul Oficial al [Uniunii] Europene* o opinie referitoare la deciziile juridictionale sau administrative cărora li se aplică articolele 4 și 6”

9 Potrivit articolului 8 din regulamentul menționat:

„(1) În scopul aplicării articolului 7 litera (b), Comisia este asistată de Comitetul privind legislația extrateritorială. Actele de punere în aplicare în cauză se adoptă în conformitate cu procedura de examinare menționată la alineatul (2) din prezentul articol. Respectivul comitet este un comitet în sensul Regulamentului (UE) nr. 182/2011 [al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 de stabilire a normelor și principiilor generale privind mecanismele de control de către statele membre al exercitării competențelor de executare de către Comisie (JO 2011, L 55, p. 13)].

(2) În cazul în care se face trimitere la prezentul alineat, se aplică articolul 5 din Regulamentul [nr. 182/2011].”

10 Articolul 9 din Regulamentul nr. 2271/96 prevede:

„Fiecare stat membru determină sancțiunile aplicabile în cazul nerespectării oricărei dispoziții relevante a prezentului regulament. Aceste sancțiuni trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive.”

11 În conformitate cu articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96:

„Prezentul regulament se aplică:

1. oricărei persoane fizice care are reședința în [Uniune] și care este cetățean al unui stat membru;
2. oricărei persoane juridice care își are sediul ca societate în [Uniune];

3. oricărei persoane fizice sau juridice la care se face referire în articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 4055/86 [al Consiliului din 22 decembrie 1986 de aplicare a principiului libertății de a presta servicii în transporturile maritime între state membre și între state membre și țări terțe (JO 1986, L 378, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 173)];
  4. oricărei alte persoane fizice care are reședința în [Uniune], cu excepția cazului în care această persoană se află în țara de rezidență;
  5. oricărei alte persoane fizice care se află în [Uniune], inclusiv în apele teritoriale și spațiul său aerian sau la bordul oricărei aeronave sau oricărui vas relevant care ține de jurisdicția sau de controlul unui stat membru și acționând în calitate profesională.”
- 12 În partea sa referitoare la Statele Unite, anexa la Regulamentul nr. 2271/96, intitulată „Acte cu putere de lege, norme administrative și alte instrumente legislative”, are următorul cuprins:

„[...]

4. «Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012»

Dispoziții a căror respectare este cerută:

A nu se întreprinde cu bună știință următoarele acțiuni:

- (i) a nu se furniza un sprijin semnificativ, inclusiv prin facilitarea de tranzacții financiare semnificative, bunuri sau servicii anumitor persoane sau în numele anumitor persoane care își desfășoară activitatea în porturi, în sectorul energiei, al transportului maritim sau al construcțiilor navale din Iran sau oricărui cetățean iranian inclus în lista cetățenilor desemnați în mod specific și a persoanelor ale căror active sunt blocate;
- (ii) a nu se efectua schimburi comerciale cu Iranul cu bunuri și servicii semnificative, utilizate în legătură cu sectorul energiei, al transportului maritim sau al construcțiilor navale din Iran;
- (iii) a nu se achiziționa petrol și produse petroliere din Iran și a nu se efectua tranzacții financiare legate de acestea, în anumite circumstanțe;
- (iv) a nu se efectua sau a nu se facilita tranzacții aferente comerțului cu gaze naturale către sau dinspre Iran (se aplică instituțiilor financiare străine);
- (v) a nu se efectua schimburi comerciale cu Iranul cu metale prețioase, grafit, metale neprelucrate sau semifinite sau software, care pot fi utilizate în anumite sectoare sau pot implica anumite persoane; a nu se facilita o tranzacție financiară semnificativă legată de astfel de schimburi comerciale;
- (vi) a nu se furniza servicii de subscriere și servicii de asigurare și reasigurare legate de activitățile specifice care includ, fără a se limita la acestea, activitățile menționate la punctele (i) și (ii) de mai sus sau anumitor categorii de persoane.

[...]”

Regulamentul delegat 2018/1100

- 13 Considerentul (4) al Regulamentului delegat 2018/1100 prevede:

„La 8 mai 2018, Statele Unite ale Americii au anunțat că nu vor mai renunța la măsurile naționale restrictive privind Iranul. Unele dintre aceste măsuri au aplicare extrateritorială și afectează interesele Uniunii și ale persoanelor fizice și juridice care exercită drepturi prevăzute de Tratatul [FUE].”

Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/1101

- 14 Articolul 4 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/1101 al Comisiei din 3 august 2018 de stabilire a criteriilor de aplicare a articolului 5 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 (JO 2018, L 199 I, p. 7) prevede:

„Atunci când evaluează dacă ar apărea un prejudiciu grav pentru interesele protejate astfel cum se menționează la articolul 5 al doilea paragraf din Regulamentul [nr. 2271/96], Comisia ia în considerare, printre altele, următoarele criterii necumulative, după caz:

- (a) dacă există probabilitatea ca interesul protejat să fie în mod specific expus riscului, în funcție de context, natura și originea unui prejudiciu pentru interesul protejat;
- (b) existența unei anchete administrative sau judiciare în curs de desfășurare împotriva [persoanei menționate la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 care a solicitat autorizarea prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din acest regulament] sau a unui acord de soluționare încheiat în prealabil cu țara terță aflată la originea legislației extrateritoriale citate;
- (c) existența unei legături substanțiale cu țara terță aflată la originea legislației extrateritoriale citate sau a acțiunilor ulterioare; de exemplu, [persoana menționată la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 care a solicitat autorizarea prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din acest regulament] deține societăți-mamă sau filiale ori participații ale persoanelor fizice ori juridice care intră sub jurisdicția primară a țării terțe care se află la originea legislației extrateritoriale citate sau a acțiunilor ulterioare;
- (d) dacă măsurile ar putea fi luate, în mod rezonabil, de către [persoana menționată la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 care a solicitat autorizarea prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din acest regulament] pentru evitarea sau atenuarea prejudiciului;
- (e) efectul negativ asupra desfășurării activității economice, în special dacă [persoana menționată la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 care a solicitat autorizarea prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din acest regulament] s-ar putea confrunta cu pierderi economice semnificative, care ar putea, de exemplu, să îi pună în pericol viabilitatea sau ar putea prezenta un risc grav de faliment;
- (f) dacă activitatea [persoanei menționate la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 care a solicitat autorizarea prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din acest regulament] ar deveni extrem de dificilă din cauza unei pierderi de intrări sau resurse esențiale, care nu pot fi înlocuite în mod rezonabil;

- (g) dacă exercitarea drepturilor individuale ale [persoanei menționate la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 care a solicitat autorizarea prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din acest regulament] ar fi afectată în mod semnificativ;
- (h) dacă există o amenințare la adresa siguranței, a securității, a protecției vieții și sănătății umane și a protecției mediului;
- (i) dacă există o amenințare la adresa capacității Uniunii de a-și îndeplini politicile sale umanitare, de dezvoltare și comerciale sau aspectele externe ale politicilor sale interne;
- (j) securitatea furnizării de produse sau servicii strategice în interiorul Uniunii sau către Uniune sau către un stat membru, precum și impactul oricărei penurii sau întreruperi a acesteia;
- (k) consecințele pentru piața internă în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalului, precum și stabilitatea financiară și economică sau infrastructurile-cheie ale Uniunii;
- (l) implicațiile sistemice ale prejudiciului, în special în ceea ce privește efectele sale de propagare în alte sectoare;
- (m) impactul asupra pieței forței de muncă din unu sau mai multe state membre și consecințele sale transfrontaliere în cadrul Uniunii;
- (n) orice alt factor relevant.”

Dreptul german

- 15 Articolul 134 din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil) prevede:

„Un act juridic care încalcă o interdicție legală este nul, cu excepția cazului în care legea prevede altfel.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 16 BMI, care dispune de o sucursală în Germania, este o bancă iraniană deținută de statul iranian. Aceasta a încheiat cu Telekom, care este o filială a Deutsche Telekom AG cu sediul în Germania și a cărei cifră de afaceri provine în proporție de aproximativ jumătate din activitatea acesteia în Statele Unite, mai multe contracte în vederea furnizării de servicii de telecomunicații.
- 17 Părțile din litigiul principal sunt legate printr-un contract-cadru care autorizează BMI să reunească într-un singur contract toate conexiunile telefonice și internet aferente întreprinderii sale din diferite locații din Germania. În cadrul diverselor contracte încheiate între aceste părți, Telekom a furnizat BMI mai multe servicii de telecomunicații, care au fost întotdeauna plătite de BMI în termenele stabilite. Serviciile prevăzute de contractele menționate sunt esențiale pentru comunicarea internă și externă a BMI în Germania. Potrivit instanței de trimitere, în lipsa acestor servicii, BMI nu poate participa la relațiile comerciale prin intermediul sediului său situat în Germania.

- 18 În anul 2018, Statele Unite s-au retras din Acordul nuclear cu Iranul, semnat la Viena la 14 iulie 2015, al cărui scop este controlul programului nuclear iranian și ridicarea sancțiunilor economice care afectau Iranul. În consecință, începând de la 5 noiembrie 2018, Statele Unite au impus din nou, printre altele, sancțiuni secundare Iranului.
- 19 Aceste sancțiuni privesc persoanele vizate de „lista cetățenilor desemnați în mod specific și a persoanelor ale căror active sunt blocate” (Specially Designated Nationals and Blocked Persons List) (denumită în continuare „lista SDN”), întocmită de Office of Foreign Assets Control (OFAC) [Oficiul de Control al Activelor Străine (OFAC), Statele Unite], în care figurează BMI. În temeiul sancțiunilor menționate, se interzice oricărei persoane să întrețină, în afara teritoriului Statelor Unite, relații comerciale cu o persoană sau o entitate care figurează pe lista SDN.
- 20 La 16 noiembrie 2018, Telekom a notificat BMI rezilierea tuturor contractelor încheiate cu aceasta, cu efect imediat, și a procedat în același mod cu cel puțin alte patru societăți care aveau legături cu Iranul, care figurau pe lista SDN și aveau sediul în Germania.
- 21 În cadrul uneia dintre procedurile de măsuri provizorii inițiate de BMI în fața instanțelor germane, Landgericht Hamburg (Tribunalul Regional din Hamburg, Germania) a obligat Telekom, printr-o hotărâre din 28 noiembrie 2018, să execute contractele în curs până la expirarea termenelor de reziliere ordinară prevăzute în aceste contracte, care expirau între 25 ianuarie 2019 și 7 ianuarie 2021.
- 22 La 11 decembrie 2018, Telekom a notificat din nou BMI rezilierea tuturor contractelor respective „în cel mai scurt timp posibil”. Această reziliere nu era însoțită de nicio motivare.
- 23 Prin urmare, BMI a introdus o acțiune la Landgericht Hamburg (Tribunalul Regional din Hamburg) pentru a obliga Telekom să mențină active toate conexiunile telefonice și internet convenite prin contract.
- 24 Instanța menționată a obligat Telekom la executarea contractelor în discuție în litigiul principal până la expirarea termenelor de reziliere ordinară și a respins în rest acțiunea. Aceasta a considerat că rezilierea ordinară de către Telekom a contractelor respective era conformă cu articolul 5 din Regulamentul nr. 2271/96.
- 25 BMI a declarat apel împotriva hotărârii Landgericht Hamburg (Tribunalul Regional din Hamburg) la instanța de trimitere, pretinzând că rezilierea contractelor în discuție în litigiul principal nu era conformă cu articolul 5 din Regulamentul nr. 2271/96. BMI susține că această reziliere este motivată exclusiv de voința Telekom de a se conforma sancțiunilor secundare adoptate de Statele Unite.
- 26 Instanța de trimitere precizează, în primul rând, că BMI nu a susținut că rezilierea contractelor în discuție în litigiul principal de către Telekom urma instrucțiuni, directe sau indirecte, ale autorităților administrative sau judiciare din Statele Unite. Or, prin hotărârea din 7 februarie 2020, Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln, Germania) ar fi statuat că, într-o astfel de situație, articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 nu era aplicabil.

- 27 Cu toate acestea, potrivit instanței de trimitere, simpla existență a respectivelor sancțiuni secundare este suficientă pentru ca articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 să se aplice, având în vedere că nicio măsură nu ar permite să se pună în aplicare, în mod efectiv, interdicția prevăzută de această dispoziție.
- 28 În al doilea rând, din decizia de trimitere reiese că Telekom, întemeindu-se pe punctul 5 din nota de orientare a Comisiei, intitulată „Întrebări și răspunsuri: adoptarea actualizării «legii de blocaj»” din 7 august 2018 (JO 2018, C 277 I, p. 4), susține că articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 îi lasă libertatea antreprenorială de a pune capăt în orice moment contractelor încheiate cu BMI pentru orice motiv, astfel cum ar fi statuat anumite instanțe germane, în special Oberlandesgericht Köln (Tribunalul Regional Superior din Köln), care, printr-o ordonanță din 1 octombrie 2019, ar fi afirmat că era posibil să se pună capăt unui contract pentru „motive legate de politica externă a Statelor Unite”.
- 29 Instanța de trimitere consideră că rezilierea contractelor nu încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 în cazul în care este motivată de rațiuni pur economice, fără legătură concretă cu sancțiunile impuse de țări terțe. În consecință, Telekom ar trebui, cu titlu excepțional, să justifice motivele rezilierii contractelor în discuție în litigiul principal și, în orice caz, să precizeze sau chiar, dacă este cazul, să demonstreze că decizia de a pune capăt acestor contracte nu a fost luată de teama unor eventuale repercusiuni negative pentru Telekom pe piața americană.
- 30 În al treilea rând, instanța de trimitere arată că din articolul 134 din Codul civil rezultă că rezilierea contractelor care încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 este lipsită de efect juridic. În plus, în temeiul dreptului german, orice încălcare a articolului 5 primul paragraf ar constitui o contravenție și ar fi pasibilă de o amendă de până la 500 000 de euro.
- 31 Ținând seama de riscul unor prejudicii economice pentru Telekom, care aparține unui grup a cărui cifră de afaceri provine în proporție de aproximativ jumătate din activitatea sa în Statele Unite, s-ar putea considera că este contrar principiului proporționalității, prevăzut la articolul 9 din Regulamentul nr. 2271/96, să se aplice o amendă acestei societăți și, în plus, să i se impună să continue executarea contractelor încheiate cu BMI, cu atât mai mult cu cât regulamentul menționat nu are în mod direct ca obiect protejarea intereselor acesteia din urmă.
- 32 În al patrulea rând, instanța de trimitere subliniază că, potrivit preambulului său, Regulamentul nr. 2271/96 urmărește să protejeze operatorii economici din Uniune.
- 33 Totuși, aceasta apreciază că riscul unor prejudicii economice nu este compensat suficient nici prin dreptul la repararea prejudiciului prevăzut la articolul 6 din acest regulament, nici prin eliberarea eventuală a autorizației de a se conforma sancțiunilor, prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din regulamentul menționat. Astfel, ținând seama de obiectivul urmărit de același regulament, care este acela de a preveni aplicarea unor sancțiuni secundare operatorilor economici din Uniune, această autorizație ar fi eliberată mai degrabă în mod restrictiv. În consecință, simplul risc de pierderi economice nu ar fi suficient pentru a obține o astfel de autorizație. În aceste condiții, instanța de trimitere se îndoiește că, în cazul unui risc de pierderi economice semnificative pe piața din Statele Unite, interdicția generală prevăzută de Regulamentul nr. 2271/96 de a se separa de un partener comercial este compatibilă cu libertatea de a desfășura o activitate comercială protejată la articolul 16 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și cu principiul proporționalității consacrat la articolul 52 din aceasta.

34 În aceste condiții, Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Tribunalul Regional Superior Hanseatic din Hamburg, Germania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 este aplicabil numai atunci când operatorului economic din [Uniune], în sensul articolului 11 din acest regulament, îi sunt adresate, direct sau indirect, instrucțiuni administrative sau judiciare din partea Statele Unite sau, pentru aplicarea articolului menționat, este suficient ca acțiunea operatorului economic din [Uniune] să vizeze respectarea sancțiunilor secundare și în absența unor astfel de instrucțiuni?
- 2) În cazul în care răspunsul Curții la prima întrebare ar fi în sensul celei de a doua variante, articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 se opune unei interpretări a dreptului național potrivit căreia partea care reziliază poate să declare inclusiv rezilierea unui raport obligațional cu executare succesivă cu un partener contractant inclus în [SDN] de către Oficiul [de Control al Activelor Străine] – așadar, inclusiv rezilierea având ca motiv respectarea sancțiunilor [aplicate de Statele Unite] –, fără a fi necesar un motiv de reziliere în acest sens și, prin urmare, fără a fi necesar ca acesta să precizeze și să dovedească în cadrul unui proces civil că motivul pentru declararea rezilierii nu ar fi, în orice caz, respectarea sancțiunilor din partea Statelor Unite?
- 3) În cazul unui răspuns afirmativ din partea Curții la a doua întrebare, o reziliere ordinară care încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 trebuie considerată în mod necesar ca fiind lipsită de efecte sau, pentru realizarea obiectivului regulamentului, sunt suficiente și alte sancțiuni, ca de exemplu aplicarea unei amenzi?
- 4) În cazul în care răspunsul Curții la a treia întrebare ar fi în sensul primei variante, în lumina articolelor 16 și 52 din [cartă], pe de o parte, și a posibilității de acordare a derogărilor prevăzute la articolul 5 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, pe de altă parte, acest aspect este aplicabil și atunci când, prin menținerea relației comerciale cu partenerul contractual inclus în listă, operatorul economic din [Uniune] este amenințat cu pierderi economice semnificative pe piața din Statele Unite (în speță, 50 % din cifra de afaceri a grupului)?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 35 Trebuie arătat că Regulamentul nr. 2271/96 are ca scop, astfel cum reiese din al șaselea considerent al acestuia, protejarea ordinii juridice stabilite, precum și a intereselor Uniunii și ale persoanelor fizice sau juridice care își exercită drepturile în temeiul Tratatului FUE, în speță prin eliminarea, neutralizarea, blocarea sau contracararea de orice fel a efectelor actelor cu putere de lege, ale normelor administrative și ale altor instrumente legislative menționate în anexa la regulamentul amintit (denumite în continuare „actele cu putere de lege citate în anexă”).
- 36 Articolul 1 din Regulamentul nr. 2271/96 precizează în această privință că legiuitorul Uniunii urmărește, prin măsurile prevăzute de regulamentul menționat, să asigure o protecție împotriva aplicării extraterritoriale a actelor cu putere de lege citate în anexă și împotriva acțiunilor bazate

pe ele sau care decurg din acestea, precum și contracararea efectelor, atunci când această aplicare afectează interesele persoanelor menționate la articolul 11 implicate în comerțul internațional și/sau mișcări de capital și activități comerciale conexe între Uniune și țări terțe.

- 37 Astfel cum rezultă din primul-al cincilea considerent ale Regulamentului nr. 2271/96, actele cu putere de lege citate în anexă figurează în anexa la acest regulament întrucât vizează reglementarea activităților persoanelor fizice și juridice aflate sub jurisdicția statelor membre și au astfel o aplicare extrateritorială. Procedând astfel, ele aduc atingere ordinii juridice stabilite și lezează interesele Uniunii, precum și pe cele ale persoanelor menționate, încălcând dreptul internațional și compromițând realizarea obiectivelor Uniunii. Aceasta din urmă urmărește astfel să contribuie la dezvoltarea armonioasă a comerțului mondial și să elimine progresiv restricțiile la schimburile comerciale internaționale prin promovarea, cât de mult posibil, a liberei circulații a capitalurilor între statele membre și țările terțe, precum și să elimine orice restricții asupra investițiilor directe, inclusiv investițiile imobiliare, asupra stabilirii, asupra prestării de servicii financiare sau asupra admiterii de titluri pe piețele de capitaluri.
- 38 Printre actele cu putere de lege citate în anexă figurează „Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012” (Legea din 2012 privind libertatea și combaterea proliferării în Iran), pe care Statele Unite, așa cum reiese din considerentul (4) al Regulamentului de punere în aplicare 2018/1100, nu au mai renunțat să o aplice, ca urmare a retragerii lor din Acordul nuclear cu Iranul, astfel cum au anunțat la 8 mai 2018.
- 39 Pentru a realiza obiectivele amintite la punctele 35-37 din prezenta hotărâre, Regulamentul nr. 2271/96 prevede norme de natură variată. Astfel, în scopul de a proteja ordinea juridică stabilită, precum și interesele Uniunii, articolul 4 din acest regulament prevede în esență că nicio hotărâre exterioară Uniunii care pune în vigoare actele cu putere de lege citate în anexă sau acțiunile întemeiate pe acestea sau care decurg din acestea nu este recunoscută și nu poate fi executată. În același scop, primul paragraf al articolului 5 din regulamentul amintit interzice în esență oricărei persoane menționate la articolul 11 din acesta să se conformeze actelor cu putere de lege citate în anexă sau acțiunilor întemeiate pe acestea sau care rezultă din acestea, al doilea paragraf al articolului 5 prevăzând însă că o astfel de persoană poate fi autorizată, în orice moment, să se conformeze integral sau parțial acestor acte cu putere de lege, în măsura în care nerespectarea acestora ar leza în mod grav interesele sale sau pe cele ale Uniunii. Pe de altă parte, în scopul de a proteja interesele persoanelor menționate la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96, articolul 6 din acesta prevede că acele persoane care desfășoară o activitate vizată la articolul 1 din regulament au dreptul să obțină orice despăgubiri datorate pentru orice daună care le-a fost adusă în urma aplicării respectivelor acte cu putere de lege sau a acestor acțiuni.
- 40 În ceea ce privește articolul 9 din Regulamentul nr. 2271/96, acesta asigură că normele respective sunt aplicate în mod efectiv, impunând statelor membre să determine sancțiunile aplicabile în cazul nerespectării lor, aceste sancțiuni trebuind să fie eficiente, proporționale și disuasive. Astfel, asemenea sancțiuni trebuie să fie prevăzute în special atunci când o persoană menționată la articolul 11 din regulament încalcă interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din acesta.
- 41 În lumina acestor considerații trebuie să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere.

Cu privire la prima întrebare

- 42 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 trebuie interpretat în sensul că interzice persoanelor menționate la articolul 11 din acest regulament să se conformeze dispozițiilor sau interdicțiilor prevăzute de actele cu putere de lege citate în anexă, chiar și în lipsa unei instrucțiuni a autorităților administrative sau judiciare din țările terțe care au adoptat aceste acte cu putere de lege și care urmăresc să asigure respectarea lor.
- 43 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în ceea ce privește interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul ei și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție [Hotărârea din 12 mai 2021, Bundesrepublik Deutschland (Notificare roșie a Interpol), C-505/19, EU:C:2021:376, punctul 77 și jurisprudența citată].
- 44 În ceea ce privește modul de redactare a articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, trebuie amintit că această dispoziție interzice persoanelor menționate la articolul 11 din acest regulament să se conformeze „dispozițiilor sau interdicțiilor, inclusiv somațiilor unor instanțe de judecată străine, întemeiate pe sau care rezultă, direct sau indirect, din actele cu putere de lege [citate] în anexă sau pe acțiunile întemeiate pe acestea sau care decurg din acestea”.
- 45 Din acest mod de redactare, în special din expresia „dispoziții sau interdicții [...] întemeiate pe” și din termenul „inclusiv”, rezultă că această dispoziție, formulată în sens larg, se aplică chiar și în lipsa unei somații sau a unei instrucțiuni a unei autorități administrative sau judiciare.
- 46 Astfel, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 55 din concluzii, o dispoziție sau o interdicție poate, potrivit sensului obișnuit al acestor termeni, să decurgă nu numai dintr-un act cu caracter individual sau dintr-un ansamblu de decizii individuale, ci și dintr-un act cu caracter general și abstract.
- 47 Această interpretare a termenilor „dispoziții” și „interdicții” se deduce și din contextul articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96. Astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 57 din concluzii, la articolul 4 și la articolul 7 litera (d) din acest regulament, termenul „hotărâre” este utilizat pentru a face referire la actele judiciare sau administrative, înțelese ca „instrucțiuni”, ceea ce confirmă constatarea potrivit căreia termenii „dispoziții” și „interdicții” utilizați la articolul 5 primul paragraf din același regulament au un domeniu de aplicare mai larg.
- 48 Interpretarea menționată este de asemenea confirmată de obiectivele Regulamentului nr. 2271/96, care urmăresc în special, astfel cum reiese din al doilea și al șaselea considerent ale acestuia, să protejeze ordinea juridică stabilită, precum și interesele Uniunii și pe cele ale persoanelor fizice sau juridice care își exercită drepturile în temeiul Tratatului FUE, pentru a realiza, cât de mult posibil, obiectivul de liberă circulație a capitalurilor între statele membre și țările terțe.
- 49 Astfel, în ceea ce privește obiectivul Regulamentului nr. 2271/96, care urmărește să protejeze ordinea juridică stabilită și interesele Uniunii în general, este necesar să se constate că actele cu putere de lege citate în anexă sunt susceptibile, așa cum a arătat în esență domnul avocat general la punctele 63 și 64 din concluzii, să își producă efectele, în special prin simpla amenințare cu consecințe juridice susceptibile să fie aplicate în cazul încălcării acestor acte cu putere de lege de către persoanele menționate la articolul 11 din regulamentul respectiv. Rezultă că Regulamentul

nr. 2271/96 nu ar fi apt să contracareze efectele actelor cu putere de lege respective și să urmărească astfel în mod eficient obiectivul amintit mai sus dacă interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din acest regulament ar fi condiționată de adoptarea unor instrucțiuni de către autoritățile administrative și judiciare ale țărilor terțe care au adoptat aceleași acte cu putere de lege.

- 50 Interpretarea articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 prezentată la punctul 45 din prezenta hotărâre nu este, de altfel, incompatibilă cu obiectivul complementar al Regulamentului nr. 2271/96, care constă în protejarea intereselor persoanelor menționate la articolul 11 din acest regulament, inclusiv a libertății lor de a desfășura o activitate comercială, care este o libertate fundamentală consacrată la articolul 16 din cartă și care, potrivit jurisprudenței Curții, include libertatea de a desfășura o activitate economică sau comercială, libertatea contractuală și libera concurență (Hotărârea din 16 iulie 2020, Adusbef și alții, C-686/18, EU:C:2020:567, punctul 82). Astfel, trebuie arătat că aceste interese, care pot fi amenințate de măsurile la care se expun persoanele respective în țările terțe vizate dacă nu se conformează actelor cu putere de lege citate în anexă, sunt protejate în mod corespunzător în temeiul articolului 5 al doilea paragraf din regulamentul menționat, care trebuie interpretat în lumina acestui obiectiv.
- 51 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 trebuie interpretat în sensul că interzice persoanelor menționate la articolul 11 din acest regulament să se conformeze dispozițiilor sau interdicțiilor prevăzute de actele cu putere de lege citate în anexă, chiar și în lipsa unei instrucțiuni a autorităților administrative sau judiciare din țările terțe care au adoptat aceste acte cu putere de lege și care urmăresc să asigure respectarea lor.

Cu privire la a doua întrebare

- 52 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 trebuie interpretat în sensul că se opune ca o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament care nu dispune de o autorizație, în sensul articolului 5 al doilea paragraf din regulamentul menționat, să poată rezilia contractele încheiate cu o persoană care figurează pe lista SDN, fără a furniza o motivare a unei astfel de rezilieri.
- 53 Această întrebare se înscrie în cadrul unui litigiu civil în care BMI contestă, în fața instanței de trimitere, exercitarea de către Telekom a dreptului său de reziliere ordinară a contractelor încheiate între ele fără a trebui să prezinte un motiv, BMI susținând că o asemenea reziliere încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96.
- 54 Cu titlu introductiv, trebuie să se clarifice dacă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 poate fi invocat într-un proces civil precum litigiul principal.
- 55 Potrivit unei jurisprudențe constante, instanțele naționale care trebuie să aplice, în cadrul competențelor lor, dispozițiile de drept al Uniunii, precum cele cuprinse în Regulamentul nr. 2271/96, au obligația de a asigura efectul deplin al acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 septembrie 2002, Muñoz și Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, punctul 28).

- 56 Trebuie amintit în plus că, potrivit articolului 288 al doilea paragraf TFUE, regulamentul are aplicabilitate generală și se aplică direct în fiecare stat membru (Hotărârea din 17 septembrie 2002, Muñoz și Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, punctul 27).
- 57 Or, trebuie să se constate că articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 prevede că nicio persoană menționată la articolul 11 din acesta nu se conformează, direct sau prin filială sau intermediar, activ sau prin omisiune voită, dispozițiilor sau interdicțiilor întemeiate, direct sau indirect, pe actele cu putere de lege citate în anexă. Această interdicție, formulată în termeni clari, preciși și necondiționați, se explică prin împrejurarea că persoanele menționate la articolul 11, în exercitarea activităților lor în special comerciale, inclusiv prin eventualele lor decizii de reziliere a contractelor, sunt susceptibile să concretizeze efectele extrateritoriale ale actelor cu putere de lege citate în anexă, pe care regulamentul respectiv urmărește tocmai să le contracareze.
- 58 În plus, singura derogare de la interdicția amintită este prevăzută la al doilea paragraf al articolului 5 din Regulamentul nr. 2271/96, care le permite persoanelor menționate la articolul 11 din acest regulament să solicite o autorizație de a nu i se conforma.
- 59 Întrucât, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 55 din prezenta hotărâre, revine instanțelor naționale sarcina de a garanta efectul deplin al Regulamentului nr. 2271/96, respectarea interdicției prevăzute la articolul 5 primul paragraf din acest regulament trebuie să poată fi asigurată în cadrul unui proces civil precum cel din litigiul principal, inițiat de o persoană împotriva unei persoane căreia i se adresează această interdicție (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 septembrie 2002, Muñoz și Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, punctul 30).
- 60 Articolul 9 din Regulamentul nr. 2271/96 lasă, desigur, statelor membre sarcina de a determina sancțiunile aplicabile în cazul nerespectării regulamentul menționat, care trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive. Totuși, această competență nu poate avea ca efect modificarea domeniului de aplicare al altor dispoziții ale Regulamentului nr. 2271/96, care prevăd obligații sau interdicții clare, precise și necondiționate, al căror efect deplin, astfel cum s-a arătat la punctul 55 din prezenta hotărâre, instanțele naționale sunt obligate să îl asigure în litigii cu care sunt sesizate.
- 61 Interpretarea menționată a articolului 5 din Regulamentul nr. 2271/96 nu poate fi repusă în discuție, contrar celor susținute de Telekom, de nota de orientare a Comisiei, amintită la punctul 28 din prezenta hotărâre. Astfel, această notă nu stabilește nici norme, nici interpretări juridice obligatorii. Numai Regulamentul nr. 2271/96 este obligatoriu, astfel cum se arată la punctul 5 din preambulul notei respective, și doar Curtea este în măsură să ofere interpretări obligatorii din punct de vedere juridic ale actelor adoptate de instituțiile Uniunii, așa cum rezultă din cuprinsul punctului 6 din preambulul aceleiași note.
- 62 Aceste precizări fiind făcute, trebuie arătat că nu reiese nici din articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, nici din vreo altă dispoziție a regulamentul respectiv că o persoană menționată la articolul 11 din acesta ar trebui să furnizeze o motivare pentru rezilierea unui contract comercial cu o persoană care figurează pe lista SDN.

- 63 În aceste condiții, trebuie să se considere că articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 nu se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament și care nu dispune de o autorizație în sensul celui de al doilea paragraf al articolului 5 poate rezilia contractele pe care le-a încheiat cu o persoană care figurează pe lista SDN, fără a trebui să furnizeze o motivare pentru această reziliere.
- 64 În speță, din dosarul de care dispune Curtea rezultă că, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, articolul 134 din Codul civil se aplică litigiului principal. Instanța menționată arată în această privință că, dacă rezilierea în cauză încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, ea este, în temeiul articolului 134, lipsită de efect. În plus, ca răspuns la o întrebare adresată de Curte, guvernul german a precizat normele relevante în materia sarcinii probei în scopul de a stabili, în cadrul unui proces civil, încălcarea unei interdicții legale în sensul articolului 134. Astfel, partea care susține că un act juridic, inclusiv rezilierea unui contract, este nul ca urmare a încălcării unei interdicții legale precum cea prevăzută la articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 poate invoca în justiție această nulitate. În acest scop, ea trebuie să expună faptele din care reiese pretinsa încălcare. Dacă cealaltă parte din procedură contestă materialitatea acestor fapte, partea care invocă nulitatea actului juridic suportă sarcina probei privind îndeplinirea condițiilor încălcării menționate. Astfel, în speță, sarcina probei ar reveni în întregime persoanei care invocă încălcarea articolului 5 din Regulamentul nr. 2271/96.
- 65 Trebuie să se constate însă, în această privință, că aplicarea unei asemenea de norme generale privind sarcina probei poate face imposibilă sau excesiv de dificilă constatarea de către instanța de trimitere a unei încălcări a interdicției prevăzute la articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 și poate compromite în acest mod efectivitatea acestei interdicții.
- 66 Astfel, elementele de probă susceptibile să demonstreze că un comportament al unei persoane menționate la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 este motivat de voința acestei persoane de a se conforma actelor cu putere de lege citate în anexă nu sunt în mod normal accesibile niciunei alte persoane private, în special deoarece, astfel cum a subliniat domnul avocat general la punctul 95 din concluzii, asemenea elemente pot intra sub incidența secretului de afaceri.
- 67 Prin urmare, pentru a se asigura efectul deplin al articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, trebuie să se considere că, în cazul în care, în cadrul unui proces civil privind pretinsa încălcare a cerințelor prevăzute de această dispoziție, ansamblul elementelor de probă de care dispune o instanță națională tinde să indice la prima vedere că, prin rezilierea contractelor în cauză, o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament, care nu dispune de o autorizație în această privință, în sensul celui de al doilea paragraf al articolului 5 din regulamentul respectiv, s-a conformat actelor cu putere de lege citate în anexă, revine acestei persoane sarcina de a stabili corespunzător cerințelor legale că scopul comportamentului său nu era acela de a se conforma actelor cu putere de lege amintite.
- 68 Reiese din cele ce precedă că trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament care nu dispune de o autorizație, în sensul articolului 5 al doilea paragraf din regulamentul respectiv, să poată rezilia contractele încheiate cu o persoană care figurează pe lista SDN, fără a furniza o motivare pentru o astfel de reziliere. Totuși, articolul 5 primul paragraf din același regulament stabilește că, în cadrul unui proces civil privind pretinsa încălcare a interdicției prevăzute de această dispoziție, atunci când toate elementele de probă de care dispune instanța națională tind să indice la prima vedere că o persoană menționată la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 s-a conformat, fără a dispune

de o autorizație în această privință, actelor cu putere de lege citate în anexă, revine aceleași persoane sarcina de a dovedi corespunzător cerințelor legale că scopul comportamentului său nu era acela de a se conforma actelor cu putere de lege respective.

Cu privire la a treia și la a patra întrebare

- 69 Prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentul nr. 2271/96, în special articolele 5 și 9 din acesta, citite în lumina articolelor 16 și 52 din cartă, trebuie interpretat în sensul că se opune ca o reziliere a unor contracte efectuată de o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament pentru a se conforma dispozițiilor sau interdicțiilor întemeiate pe actele cu putere de lege citate în anexă, în condițiile în care nu dispune de o autorizație, în sensul articolului 5 al doilea paragraf din acest regulament, să fie anulată în cazul în care această persoană riscă să suporte pierderi economice semnificative ca urmare a acestei anulări.
- 70 Trebuie amintit de la bun început că dispozițiile dreptului Uniunii, precum cele ale Regulamentului nr. 2271/96, trebuie interpretate în lumina drepturilor fundamentale care, potrivit unei jurisprudențe constante, fac parte integrantă din principiile generale de drept a căror respectare este asigurată de Curte și care sunt în prezent înscrise în cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 mai 2016, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, punctul 45).
- 71 Articolul 9 din Regulamentul nr. 2271/96 prevede că sancțiunile pe care statele membre le impun în cazul încălcării oricărei dispoziții relevante a acestui regulament trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive.
- 72 Pe de altă parte, în lipsa unei armonizări la nivelul Uniunii în domeniul sancțiunilor aplicabile, statele membre rămân competente să aleagă sancțiunile care le par adecvate. Statele membre sunt însă obligate să își exercite competența cu respectarea dreptului Uniunii și a principiilor sale generale [Hotărârea din 11 februarie 2021, *K. M. (Sanțiuni aplicate comandantului navei)*, C-77/20, EU:C:2021:112, punctul 36], din care fac parte drepturile și libertățile fundamentale.
- 73 În plus, Curtea a decis că rigoarea sancțiunilor trebuie să fie adecvată gravității încălcărilor pe care le reprimă, în special prin asigurarea unui efect realmente disuasiv, cu respectarea în același timp a principiului general al proporționalității (Hotărârea din 5 martie 2020, *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 26).
- 74 Trebuie adăugat că revine instanțelor naționale, singurele competente să interpreteze și să aplice dreptul național, sarcina de a verifica dacă, având în vedere toate împrejurările speței, sancțiunile menționate îndeplinesc astfel de cerințe și prezintă un caracter efectiv, proporțional și disuasiv (Hotărârea din 5 martie 2020, *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 27).
- 75 Curtea, pronunțându-se asupra unei trimiteri preliminare, poate însă oferi precizări destinate să orienteze instanțele menționate în aprecierea pe care o efectuează (a se vedea prin analogie Hotărârea din 5 martie 2020, *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 28).
- 76 În speță, potrivit indicațiilor care figurează în cererea de decizie preliminară amintite la punctul 30 din prezenta hotărâre, dacă s-ar dovedi că rezilierea ordinară de către Telekom a contractelor pe care le-a încheiat cu BMI a fost efectuată cu încălcarea articolului 5 primul paragraf din

Regulamentul nr. 2271/96, în condițiile în care este cert că nu solicitase autorizație în sensul articolului 5 al doilea paragraf din acest regulament, ar rezulta din articolul 134 din Codul civil că acest act de reziliere este nul și, prin urmare, lipsit de efect juridic.

- 77 Totuși, o asemenea anulare este de natură să determine o restrângere a libertății de a desfășura o activitate comercială consacrate la articolul 16 din cartă.
- 78 Trebuie amintit în această privință că dreptul la libertatea de a desfășura o activitate comercială cuprinde în special dreptul oricărei întreprinderi de a dispune în mod liber, în limitele răspunderii care îi revine pentru propriile acte, de resursele economice, tehnice și financiare de care dispune (Hotărârea din 30 iunie 2016, Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, punctul 27).
- 79 Protecția conferită la articolul 16 din cartă implică libertatea de a desfășura o activitate economică sau comercială, libertatea contractuală și libera concurență (Hotărârea din 16 iulie 2020, Adusbef și alții, C-686/18, EU:C:2020:567, punctul 82, precum și jurisprudența citată) și vizează în special libera alegere a partenerului economic, precum și libertatea de a stabili prețul solicitat pentru o prestație [Hotărârea din 15 aprilie 2021, Federazione nazionale delle imprese Elettrotecniche ed elettroniche (Anie) și alții, C-798/18 și C-799/18, EU:C:2021:280, punctul 57].
- 80 Cu toate acestea, libertatea de a desfășura o activitate comercială consacrată la articolul 16 din cartă nu constituie o prerogativă absolută, ci trebuie, pe de o parte, să fie luată în considerare în raport cu funcția sa în societate (Hotărârea din 20 decembrie 2017, Polkomtel, C-277/16, EU:C:2017:989, punctul 50) și, pe de altă parte, să fie pusă în balanță cu celelalte interese protejate de ordinea juridică a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 octombrie 2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, punctul 60), precum și cu drepturile și libertățile celorlalți (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punctul 48).
- 81 Având în vedere modul de redactare a articolului 16 din cartă, care prevede că libertatea de a desfășura o activitate comercială este recunoscută în conformitate cu dreptul Uniunii și cu legislațiile și practicile naționale, fiind astfel diferit de modul de redactare a celorlalte libertăți fundamentale consacrate în titlul II din aceasta, însă apropiat de modul de redactare a anumitor dispoziții din titlul IV din cartă, această libertate poate face în acest mod obiectul unei serii ample de intervenții ale autorității publice susceptibile să stabilească, în interesul general, limitări privind exercitarea activității economice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punctul 46).
- 82 Or, această circumstanță se reflectă în special în modul în care trebuie apreciate reglementarea Uniunii și legislația, precum și practicile naționale în raport cu principiul proporționalității, în temeiul articolului 52 alineatul (1) din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punctul 47).
- 83 În conformitate cu această din urmă dispoziție, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute de cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestora și trebuie, cu respectarea principiului proporționalității, să fie necesară și să răspundă efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți (Hotărârea din 22 ianuarie 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punctul 48).

- 84 În speță, trebuie amintit că, deși articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 prevede că nicio persoană menționată la articolul 11 din acesta nu se conformează actelor cu putere de lege citate în anexă, articolul 5 al doilea paragraf prevede totuși că o persoană poate fi autorizată, conform procedurilor prevăzute la articolele 7 și 8 din Regulamentul nr. 2271/96, să se conformeze integral sau parțial dispozițiilor sau interdicțiilor care decurg din actele cu putere de lege citate în anexă, în măsura în care nerespectarea acestora ar leza în mod grav interesele persoanei respective sau pe cele ale Uniunii. Potrivit acestor proceduri, revine Comisiei sarcina de a acorda asemenea autorizații, cu asistența Comitetului privind legislația extrateritorială vizat la articolul 8 din acest regulament. Astfel, în conformitate cu sistemul armonizat instituit prin regulamentul menționat, Comisia este, în principiu, însărcinată să aprecieze, sub controlul Curții, dacă faptul de a nu se conforma actelor cu putere de lege citate în anexă ar leza în mod grav interesele persoanei respective sau pe cele ale Uniunii, această instituție fiind obligată să se conformeze obligației sale de a respecta drepturile fundamentale, printre care libertatea de a desfășura o activitate comercială.
- 85 În temeiul articolului 4 din Regulamentul de punere în aplicare 2018/1101, care stabilește, potrivit articolului 1 din acesta, criteriile de aplicare a articolului 5 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, Comisia este obligată, atunci când evaluează dacă ar apărea un prejudiciu grav pentru interesele protejate vizate de această dispoziție, să ia în considerare, printre altele, criteriile necumulative precum probabilitatea ca interesul protejat să fie în mod specific expus riscului, în funcție de contextul, natura și originea unui prejudiciu pentru interesul protejat, existența unei legături substanțiale cu țara terță aflată la originea legislației extrateritoriale citate sau a acțiunilor ulterioare, efectul negativ asupra desfășurării activității economice, în special dacă persoana menționată la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96 care a solicitat autorizația prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din acest regulament s-ar putea confrunta cu pierderi economice semnificative, care ar putea, de exemplu, să îi pună în pericol viabilitatea sau ar putea prezenta un risc grav de faliment, ori probabilitatea ca exercitarea drepturilor individuale ale acestei persoane să fie afectată în mod semnificativ.
- 86 Rezultă că restrângerea libertății de a desfășura o activitate comercială care rezultă din necesitatea de a respecta articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 este prevăzută de lege.
- 87 În ceea ce privește condiția privind respectarea substanței libertății de a desfășura o activitate comercială, trebuie amintit că aceasta este potențial încălcată în special atunci când o întreprindere este privată de posibilitatea de a-și valorifica în mod eficient interesele într-un proces contractual (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2016, AGET Iraklis, C 201/15, EU:C:2016:972, punctul 87).
- 88 În speță însă, anularea rezilierii contractelor în discuție în litigiul principal ca urmare a încălcării articolului 5 din Regulamentul nr. 2271/96 nu ar avea ca efect privarea Telekom de posibilitatea de a-și valorifica interesele în general în cadrul unui raport contractual, ci mai degrabă restrângerea acestei posibilități, o astfel de anulare fiind justificată numai în măsura în care Telekom a procedat la respectiva reziliere pentru a se conforma actelor cu putere de lege citate în anexă.
- 89 În ceea ce privește apoi condiția potrivit căreia restrângerea libertății de a desfășura o activitate comercială trebuie să răspundă efectiv unor obiective de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți, rezultă din cele expuse la punctul 76 din prezenta hotărâre că această restrângere care poate decurge din anularea unei rezilieri

contractuale precum cea în discuție în litigiul principal îndeplinește de asemenea această cerință, întrucât contribuie la realizarea obiectivelor Regulamentului nr. 2271/96, amintite la punctele 35-37 din prezenta hotărâre.

- 90 În aceste condiții și în ceea ce privește, în sfârșit, cerința privind proporționalitatea restrângerii, în măsura în care activitatea economică a Telekom în afara Uniunii este expusă sancțiunilor prevăzute de Statele Unite împotriva unor persoane care încalcă sancțiunile secundare adoptate de această țară terță împotriva Iranului, instanța de trimitere este obligată să aprecieze dacă aceste prime sancțiuni ar fi susceptibile să producă efecte disproporționate pentru întreprinderea în cauză în raport cu obiectivele Regulamentului nr. 2271/96, care urmăresc să protejeze ordinea juridică stabilită și interesele Uniunii în general și să realizeze astfel obiectivul de liberă circulație a capitalului între statele membre și țările terțe.
- 91 În această privință, restrângerea libertății de a desfășura o activitate comercială care rezultă din eventuala anulare a rezilierii unui contract, contrară interdicției prevăzute la articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, rezultă, în principiu, ca fiind necesară pentru a contracara efectele actelor cu putere de lege citate în anexă, protejând astfel ordinea juridică stabilită și interesele Uniunii în general.
- 92 Revine însă instanței de trimitere, în plus, sarcina de a evalua comparativ, în cadrul examinării proporționalității, urmărirea acestor obiective ale Regulamentului nr. 2271/96, prin anularea unei rezilieri care încalcă interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din regulamentul, și probabilitatea ca Telekom să fie expusă unor pierderi economice, precum și amploarea lor în cazul în care întreprinderea respectivă nu ar putea pune capăt relațiilor sale comerciale cu o persoană care figurează pe lista SDN.
- 93 Prezintă de asemenea relevanță în cadrul acestei examinări a proporționalității împrejurarea că, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, Telekom nu a introdus la Comisie o cerere de derogare de la interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 și s-a privat în acest mod de posibilitatea de a evita restrângerea libertății sale de a desfășura o activitate comercială pe care ar determina-o anularea rezilierii contractelor în cauză cu BMI care ar decurge din eventuala încălcare a acestei interdicții.
- 94 În ceea ce privește sancțiunea cu amenda administrativă prevăzută de dreptul german, este necesar să se arate că instanța de trimitere nu poate ține seama de aceasta, având în vedere că cuantumul amenzii, care ar trebui să fie ea însăși proporțională conform articolului 9 din Regulamentul nr. 2271/96, trebuie stabilit luând în considerare situația individuală a autorului încălcării și, prin urmare, sancțiunea eventual constituită de anularea rezilierii contractuale în cauză.
- 95 Având în vedere tot ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a treia și la a patra întrebare că Regulamentul nr. 2271/96, în special articolele 5 și 9 din acesta, citit în lumina articolului 16 și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca o reziliere a unor contracte efectuată de o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament pentru a se conforma dispozițiilor sau interdicțiilor întemeiate pe actele cu putere de lege citate în anexă, în condițiile în care nu dispune de o autorizație, în sensul articolului 5 al doilea paragraf din regulamentul amintit, să fie anulată, în măsura în care această anulare nu produce efecte disproporționate pentru persoana în cauză în raport cu obiectivele aceluiași regulament, care constau în protejarea ordinii juridice stabilite, precum și a intereselor Uniunii în general. Trebuie să se evalueze comparativ, în cadrul examinării proporționalității, urmărirea acestor obiective,

prin anularea unei rezilieri contractuale care încalcă interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, și probabilitatea ca persoana în cauză să fie expusă unor pierderi economice, precum și amploarea lor în cazul în care nu ar putea pune capăt relațiilor sale comerciale cu o persoană care figurează pe lista persoanelor vizate de sancțiunile secundare respective care decurg din actele cu putere de lege citate în anexă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 96 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Articolul 5 primul paragraf din Regulamentul (CE) nr. 2271/96 al Consiliului din 22 noiembrie 1996 de protecție împotriva efectelor aplicării extrateritoriale a unei legislații adoptate de către o țară terță, precum și a acțiunilor întemeiate pe aceasta sau care rezultă din aceasta, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 37/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2014 de modificare a anumitor regulamente privind politica comercială comună în ceea ce privește procedurile de adoptare a anumitor măsuri, precum și prin Regulamentul delegat (UE) 2018/1100 al Comisiei din 6 iunie 2018, care a modificat anexa la Regulamentul nr. 2271/96, trebuie interpretat în sensul că interzice persoanelor menționate la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96, cu modificările ulterioare, să se conformeze dispozițiilor sau interdicțiilor prevăzute de actele cu putere de lege citate în anexă, chiar și în lipsa unei instrucțiuni a autorităților administrative sau judiciare din țările terțe care au adoptat aceste acte cu putere de lege și care urmăresc să asigure respectarea lor.**
- 2) **Articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 37/2014, precum și prin Regulamentul delegat 2018/1100, trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament, cu modificările ulterioare, care nu dispune de o autorizație, în sensul articolului 5 al doilea paragraf din regulamentul respectiv, cu modificările ulterioare, să poată rezilia contractele încheiate cu o persoană care figurează pe „lista cetățenilor desemnați în mod specific și a persoanelor ale căror active sunt blocate” (Specially Designated Nationals and Blocked Persons List), fără a furniza o motivare pentru o astfel de reziliere. Totuși, articolul 5 primul paragraf din același regulament, cu modificările ulterioare, stabilește că, în cadrul unui proces civil privind pretinsa încălcare a interdicției prevăzute de această dispoziție, atunci când toate elementele de probă de care dispune instanța națională tind să indice la prima vedere că o persoană menționată la articolul 11 din Regulamentul nr. 2271/96, cu modificările ulterioare, s-a conformat, fără a dispune de o autorizație în această privință, actelor cu putere de lege citate în anexa la acest regulament, cu modificările ulterioare, revine aceleiași persoane sarcina de a dovedi corespunzător cerințelor legale că scopul comportamentului său nu era acela de a se conforma actelor cu putere de lege respective.**

3) Regulamentul nr. 2271/96, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 37/2014, precum și prin Regulamentul delegat 2018/1100, în special articolele 5 și 9 din acesta, citit în lumina articolului 16 și a articolului 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca o reziliere a unor contracte efectuată de o persoană menționată la articolul 11 din acest regulament, cu modificările ulterioare, pentru a se conforma dispozițiilor sau interdicțiilor întemeiate pe actele cu putere de lege citate în anexa la regulamentul menționat, cu modificările ulterioare, în condițiile în care nu dispune de o autorizație, în sensul articolului 5 al doilea paragraf din același regulament, cu modificările ulterioare, să fie anulată, în măsura în care această anulare nu produce efecte disproporționate pentru persoana în cauză în raport cu obiectivele Regulamentului nr. 2271/96, cu modificările ulterioare, care constau în protejarea ordinii juridice stabilite, precum și a intereselor Uniunii Europene în general. Trebuie să se evalueze comparativ, în cadrul examinării proporționalității, urmărirea acestor obiective, prin anularea unei rezilieri contractuale care încalcă interdicția prevăzută la articolul 5 primul paragraf din acest regulament, cu modificările ulterioare, și probabilitatea ca persoana în cauză să fie expusă unor pierderi economice, precum și amploarea lor în cazul în care nu ar putea pune capăt relațiilor sale comerciale cu o persoană care figurează pe lista persoanelor vizate de sancțiunile secundare respective care decurg din actele cu putere de lege citate în anexa la regulamentul menționat, cu modificările ulterioare.

Semnături